

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ”
(для бакалаврів)

Частина перша – “Історія стародавнього світу”

Частина друга – “Історія середніх віків”

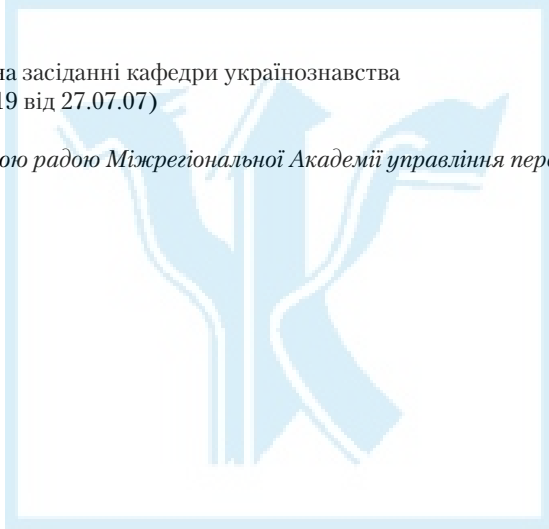
МАУП

Київ 2008

Підготовлено старшим викладачем кафедри українознавства
О. М. Вітоліним

Затверджено на засіданні кафедри українознавства
(протокол № 19 від 27.07.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Вітолін О. М. Навчальна програма дисципліни “Всесвітня історія” (для бакалаврів). Частина перша “Історія стародавнього світу”, частина друга “Історія середніх віків”. — К.: МАУП, 2008. — 24 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Всесвітня історія”, вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс “Всесвітня історія” займає важливе місце у процесі підготовки майбутніх фахівців у галузі політології і міжнародних відносин. “Всесвітня історія” ознайомить студентів з основними рушійними силами історичного процесу, мотивами людської поведінки у вирішальні моменти історії. Знання фактологічного аспекту з всесвітньої історії допоможе студентам зрозуміти особливості розвитку античних і середньовічних цивілізацій і культур, які заклали підґрунтя історичних суперечностей між людськими спільнотами (як на племінному, так і на цивілізаційному рівні). Без цього неможливий сталий поступ людства в умовах поглиблення глобалізаційних процесів і зростаючої модернізації, наростання суперечностей між процесами вестернізації і традиціоналістськими спільнотами, прибічниками прогресу і фундаменталістами.

Курс “Всесвітньої історії” також дає можливість студентам поглибити свої знання з політології, етнології, етнографії, антропології, філософії, соціології, культурології, релігієзнавства, етики, правознавства, дипломатії, геополітики, військової справи і економічної теорії. Першою частиною курсу є історія стародавнього світу, яка досліджує виникнення людства, розвиток і занепад первіснообщинного ладу і появу рабовласницьких держав. У першій частині розглядається взаємозв'язок особливостей економіки і державного устрою. В другій частині курсу розглядається зародження і розвиток феодалних відносин в Європі і зародження буржуазних відносин.

У процесі вивчення курсу всесвітньої історії значна увага приділяється самостійній роботі студентів. Тому серед форм навчальної програми практикується підготовка рефератів, проведення колоквиумів для перевірки, підсумку та узагальнення самостійної роботи. Це сприяє поглибленому вивченню навчального матеріалу. Використовувати у навчальному процесі рекомендується підручники, наукові монографії, перелік яких подано у списку літератури.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ”
Частина перша – “Історія стародавнього світу”
Частина друга – “Історія середніх віків”

№ п/п	Назва змістового модуля і теми
1	2
1 2 3 4 5	Змістовий модуль I. Історія первісного суспільства і Стародавнього Сходу Виникнення людини. Первісне суспільство Стародавній Єгипет Держави Месопотамії Мала Азія. Стародавня Фінікія і Палестина Стародавній Іран
6 7 8 9 10	Змістовий модуль II. Історія Стародавньої Греції Антична (елладська) епоха Аттика і Спарта Греко-перські війни Александр Македонський. Еллінізм Культура і побут Стародавньої Греції
11 12 13 14 15 16 17	Змістовий модуль III. Історія Стародавнього Риму Становлення Римської держави Пунічні війни Римська держава у II–I ст. до н. е. Криза і падіння Римської Республіки Римська імперія. Піднесення і падіння Культура і побут античного Риму Раннє християнство
18 19 20 21 22	Змістовий модуль IV. Європа в період раннього середньовіччя Велике переселення народів. Індоевропейські народи Франкська держава Франкська імперія в IX–XI ст. Англія у IX–XI ст. Нормани Італія і Німеччина в IX–XI ст.

	Змістовий модуль V. Європа в період розвинутого феодалізму
23	Хрестові походи
24	Середньовічна церква. Папство
25	Франція в XI–XVст.
26	Англія в XI–XVст.
27	Німеччина в XI–XVст.
28	Західні слов'яни в XI–XVст.
29	Візантія і Латинська імперія
30	Балканські народи в XI–XVст.
	Змістовий модуль VI. Західна Європа в період пізнього середньовіччя
31	Буржуазна революція в Нідерландах
32	Франція в XVI – першій половині XVII ст.
33	Реформація в Німеччині. Селянська війна
34	Тридцятилітня війна
35	Англія в XVI – першій половині XVII ст.
36	Розвиток науки. Великі географічні відкриття
Разом годин: 108	

ЗМІСТ
дисципліни
“ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ”

Частина перша – “Історія стародавнього світу”
Частина друга – “Історія середніх віків”

Змістовий модуль I. Історія первісного суспільства і Стародавнього Сходу

Тема 1. Виникнення людини. Первісне суспільство

Виникнення всесвіту. Періодизація історичного процесу. Теорії виникнення людства. Неолітична революція. Трипільська цивілізація. Матріархат. Скотарі і землероби. Розвиток і криза родової общини. Виникнення сім'ї. Світогляд і вірування первісних людей.

Література [9; 63–65; 68; 69; 71; 93–95]

Тема 2. Стародавній Єгипет

Природні умови Нільської долини і утворення єгипетської держави. Утворення сільської общини. Номи. Господарство. Торгівля і ремесла.

Стародавнє царство (2850–2650 до н. е.). Епоха пірамід. Імхотеп. Середнє царство (2052–1570). XII династія. Вторгнення гіксосів. Нове царство (1570–715 до н. е.) Вигнання гіксосів і піднесення Єгипту. Завоювання Фінікії і Палестини. Реформа Ехнатона (Аменхотепа IV). Навала “народів моря”. Пізній період (715–332). Ефіопське панування. Вторгнення асирійців. Визволення Єгипту. Розселення іонічних найманців. Єгипет — морська держава. Завоювання Єгипту персами.

Література [26; 35; 42; 43; 52; 70; 80; 85; 89; 91]

Тема 3. Держави Месопотамії

Природні умови Дворіччя. Шумер. Аккад. Саргон I — “володар чотирьох сторін світу”. Іноземне панування гутітів. Вторгнення хананейців.

Давньоасирійська держава. Розселення. Вторгнення хетів. Патріархальний абсолютизм. Вавилон. Хаммурапі. Кодекс Хаммурапі. Каситський період. Навуходоносор I. Звільнення від панування Еламу. Хурити. Маґґанні — вища верства. Середньоасирійська держава. Масові депортації підкорених народів. Новоасирійська держава. Тіглатпаласар III — засновник асирійської світової держави. Завоювання і спустошення Ассирії. Нововавилонська держава. Захоплення Вавілонії персами.

Література [1; 36–39; 66; 88; 89; 91; 97]

Тема 4. Мала Азія. Стародавня Фінікія і Палестина

Хети. Вторгнення хетів у Малу Азію. Лабарні — засновник Хетської держави. Проникнення в Сирію. Нова Хетська держава. Урарту, Фрігія, Лідія. Торговельні зв'язки. Крез і підкорення грецьких міст.

Палестина. Вторгнення ізраїльських племен. Навала “народів моря”. Об'єднання Іудеї і Ізраїлю. Розпад держави. “Вавилонський полон”.

Фінікія. Природа і населення Стародавньої Фінікії. Заснування Карфагену.

Література [6; 19; 20; 29; 30; 47; 74; 75; 76; 80]

Тема 5. Стародавній Іран

Природні умови і населення Стародавнього Ірану. Мідія. Піднесення Персії за династії Ахеменидів. Вигнання скіфів і кіммерійців. Кір II з Аншана. Камбіз II. Дарій I. Похід проти скіфів. Греко-перські війни.

Релігійні вірування Стародавнього Ірану. Заратустра. Культура Стародавнього Сходу.

Література [2; 18–20; 29; 30; 32; 47; 58; 80]

Змістовий модуль II. Історія Стародавньої Греції

Тема 6. Антична (елладська) епоха

Природні умови і населення Стародавньої Греції. Переселення індоєвропейських племен, іонійці і еолійці. Мікенська епоха. Егейське переселення. Дорійці. Поліс — основа грецького державного устрою. Базилевс. Аристократія і демос. Олігархи. Грецька колонізація. Релігійні вірування давніх греків. Міфологія. Іонійська натурфілософія. Гомер. “Іліада” і “Одіссея”. Тиранія Полікрата.

Література [3; 8; 21; 25; 31; 48; 55; 90]

Тема 7. Аттика і Спарта

Спарта. Державний устрій Спарти. Соціальні стани Спарти. Пелопоннеський союз. Гегемонія Спарти. Аттика. Соціальні стани Атики. Тиранія, її роль у боротьбі аристократії і демосу. Драконівські закони. Реформи Солона “Примирювача”. Тиранія Пісістрата. Реформи Клісфена. Розвиток і впровадження давньогрецької демократії.

Література [3; 8; 21; 25; 31; 48; 55; 90]

Тема 8. Греко-перські війни

Причини греко-перських війн. Іонічне повстання. 1-й і 2-й Перський похід. Еллінічна симахія. Битва під Фермопілами. Розорення Афін. Наслідки перських воєн. 1-й Афінівський морський союз. Реформи Перікла. Розірвання союзу між Афінами і Спартою. Гегемонія Афін у Середній Греції. Організація Афінівської держави. Мирний конгрес. Пелопоннеська війна. Архідамова війна. Наслідки пелопоннеських війн.

Література [3; 8; 21; 25; 31; 48; 55; 90]

Тема 9. Александр Македонський. Еллінізм

Афіни, Спарта, Фіви. Правління 30 тиранів. Похід десяти тисяч. Коринфська війна. 2-й Морський союз. Мир між Афінами і Спартою.

Македонія. Філіпп II Македонський. Війни союзників. Коринфський союз. Александр Македонський. Підкорення Східного Ірану. Похід до Індії. Реорганізація держави у Вавилонії. Елліністична культура.

Література [3; 8; 21; 25; 31; 48; 55; 72; 90]

Тема 10. Культура і побут Стародавньої Греції

Філософія Стародавньої Греції. Література Стародавньої Греції. Архітектура Стародавньої Греції. Наука і техніка Стародавньої Греції. Освіта і педагогіка Стародавньої Греції.

Література [3; 8; 21; 25; 31; 48; 55; 72; 90]

Змістовий модуль III. Історія Стародавнього Риму

Тема 11. Становлення Римської держави

Природні умови і населення Апеннінського півострова. Переселення етрусків. Союз дванадцяти міст. Заснування Риму. Правління 7 царів. Державний устрій царського періоду. Цар (rex) – військовий вождь, жрець і суддя. Сервієва реформа. Суперечності між плебсом і патриціями. Закони дванадцяти таблиць. Закони Ліцинія – Секстія. Латинська війна. Вторгнення кельтів до Італії. Галльська катастрофа.

Література [8; 31; 40; 41; 48; 55; 60–62; 77]

Тема 12. Пунічні війни

Причини пунічних війн. 1-ша і 2-га Пунічна війна. Наступ Ганнібала. Диктатор К. Фабія Максима. Військові дії в Сицилії. Знищення Сіракуз. Військові дії в Іспанії. Переправа Сципіона до Африки. Триумф Сципіона. Повстанський рух кельтіберів і лузітанів. Кельтська війна. Повстання боїв та інсурбів. Війна Риму проти Антіоха III. Зруйнування Коринфа. 3-тя Пунічна війна. Економічні, політичні і соціальні наслідки пунічних війн.

Література [8; 31; 40; 41; 48; 55; 60; 62; 77; 90]

Тема 13. Римська держава у II–I ст. до н. е.

Загострення внутрішніх протиріч у державі. 1-ше і 2-ге повстання рабів. Політична боротьба в середині II ст. до н. е. Програма Сципіона Еміліана. Реформи Гракхів. Війна проти кімврів і тевтонів. Військова реформа Марійя. Війни союзників. Мітрідатові війни. “Ефеська вечера”. Диктатура Сулли. Повстання рабів під проводом Спартака. Змова Катиліни.

Література [8; 31; 40; 41; 48; 55; 60; 62; 77; 90]

Тема 14. Криза і падіння Римської Республіки

1-й тріумвірат. Консульство Гая Юлія Цезаря. Завоювання Галії. Громадянська війна. Реорганізація держави. Цезар – імператор і довічний диктатор. Г. Октавіан. 2-й тріумвірат. Розподіл держави. Птоломеївські війни. Відновлення республіки. Понтифікат Августа.

Література [8; 24; 31; 40; 41; 48; 55; 60; 62; 77]

Тема 15. Римська імперія. Піднесення і падіння

Зміцнення імперії в правлінні Августа та його нащадків. Династія Юліїв-Клавдіїв. Похід Германіка проти германців. Калігула. Клавдії. Нерон. Божевілля Цезарів. Династія Флавіїв. Прийомні імператори. Марк Аврелій. Маркоманські війни. Дім Северів. Солдатські імператори. Константин Великий. Завершення формування абсолютистської держави. Хрещення Константина. Переселення народів. Розпад імперії. Занепад Західноримської імперії.

Література [8; 12; 31; 40; 41; 46; 48; 60; 62; 77]

Тема 16. Культура і побут античного Риму

Філософія Стародавнього Риму. Література Стародавнього Риму. Архітектура Стародавнього Риму. Наука і техніка Стародавнього Риму. Освіта і педагогіка Стародавнього Риму.

Література [8; 31; 40; 48; 55; 60; 62; 80; 90]

Тема 17. Раннє християнство

Історичні умови виникнення християнства. Характерні риси ідеології раннього християнства. Ісус Христос. Діяльність апостолів. Собор апостолів у Єрусалимі. Перші християнські мученики. Поширення християнства. Утворення церковної організації. Пере-

слідування і гоніння. Міланський едикт. Аріанська суперечка. Нікейський собор. Вселенський собор.

Література [7; 13; 24; 34; 44; 45; 49; 50; 80; 86]

Змістовий модуль IV. Європа в період раннього середньовіччя

Тема 18. Велике переселення народів. Індоевропейські народи

Причини та наслідки переселення народів. Германці-федерати. Перші державні утворення германців.

Слов'яни. Розселення і поділ слов'янських племен. Суспільний устрій і господарство слов'янських народів. Християнізація. Кирило і Мефодій.

Народи-вершники Північної Євразії. Суспільний устрій і господарство кочових народів. Релігія і культура. Ідея світової держави.

Література [17; 31; 48; 55; 59; 67; 86; 90]

Тема 19. Франкська держава

Держава франків за Меровінгів. Розселення франків. Хлодвіг. Розширення кордонів. Розпад меровінгської держави. Вивищення майордомів. “Салічна правда”. Вивищення Каролінгів. Війна саксів. День Фердена-на-Аллері. Скасування племінного герцогства. Утворення іспанської марки. Карл Великий — імператор Римської імперії.

Література [14; 22; 31; 48; 55; 90]

Тема 20. Франкська імперія в IX–XI ст.

Територія і населення Франції в IX–XI ст. Державний устрій і управління. Господарство і торгівля. Особливості феодалізму. Імперія франків (813–843). Людовік Благочестивий. Устрій імперії. Обурення синів. Середня держава (843–875). Розпад держави. Східна франкська держава (843–911). Напади норманів. Утворення племінних герцогств. Західна Франкська держава (843–987). Розпад держави, утворення самостійних королівств.

Література [14; 22; 23; 31; 48; 55; 90]

Тема 21. Англія в IX–XI ст. Нормани

Нормани. Державотворення в Нормандії, Нижній Італії, Англії і на Русі.

Територія і населення Англії в IX–XI ст. Юти, англї, сакси. “Період вікінгів”. “Країна п’ятьох замків”. Церковна реформа. Битва під Гастінгсом.

Державний устрій і управління. Церква. Господарство і торгівля. Міста. Особливості феодалізму. Виникнення ленних відносин.

Література [11; 14; 22; 31; 48; 53; 55; 90]

Тема 22. Італія і Німеччина в IX–XI ст.

Територія і населення Італії в IX–XI ст. Державний устрій і управління. Господарство і торгівля. Особливості феодалізму. Панування каролінгів. Завоювання лангобардів. Вторгнення арабів. Італійські національні королі (888–962). Саксонські імператори. Утворення марок. Перемога над угорцями на Лехфельді. Заснування єпископатів на слов’янських землях. Італійські походи. Поразка від арабів біля Котрони. Велике повстання слов’ян.

Література [14; 22; 31; 48; 55; 90]

Змістовий модуль V. Європа в період розвинутого феодалізму

Тема 23. Хрестові походи

Причини хрестових походів. Синод у Клермоні. 1-й і 2-й хрестовий похід. Утворення королівства Єрусалим. 3-й хрестовий похід. Загибель Фрідріха II Барбароси. Перемир’я Ричарда і Саладіна. 4-й – 7-й хрестові походи. Латинська імперія. Рицарські ордени. Наслідки хрестових походів.

Література [14; 22; 31; 48; 55; 81; 82; 90; 100]

Тема 24. Середньовічна церква. Папство

Вивищення пап. Отці церкви. Утвердження виняткового становища римського єпископства. Ідея папства. Римський примат. Григорій I. Константинов дар. Поширення чернецтва. Франциск Асицький. Інквізиція.

Реформістське папство. Суперечка про інвеститури. Каносса. Вормський конкордат. Світське панування пап. “Звід канонічних законів”. Кінець світського панування пап. Авіньйонський полон. Велика Схизма.

Література [14; 22; 31; 34; 55–57; 96; 99; 100]

Тема 25. Франція в XI–XV ст.

Економічний і політичний розвиток Франції і його особливості в XI–XV ст. Вивіщення Капетингів. Формування французької нації. Боротьба з Плантагенетами. Централізація французької держави. Альбгойські війни. Паризький мир 1259 р. Генеральні штати. Становлення французької національної монархії. Розпуск ордену хрामовників. Авіньйонський полон пап. Кінець династії Капетингів. Столітні війни. Повстання в Парижі у 1356–1358 рр. “Жакерія”. Жанна д’Арк. Наслідки Столітньої війни.

Література [14; 22; 23; 31; 48; 55; 90; 100]

Тема 26. Англія в XI–XV ст.

Економічний і політичний розвиток Англії і його особливості в XI–XV ст.

Вільгельм Завойовник. Книга Страшного Суду. Організація Рахункової палати. Дім Анжу-Плантагенетів. Іоанн I Безземельний. Велика хартія вольностей. Повстання баронів. Оксфордські провізії. Анексія Уельса. Повстання Вільяма Воллеса у Шотландії. Роберт Брюс. Династія Стюартів.

Англія за часів Столітньої війни. “Чорна смерть”. Дім Ланкастерів. Повстання знаті. Переслідування лоллардів. Вікліф. Переклад Біблії англійською. Реформування парламенту. Війна “троянд”. Дім Тюдорів.

Література [11; 14; 22; 31; 48; 55; 90; 100]

Тема 27. Німеччина в XI–XV ст.

Економічний і політичний розвиток Німеччини і його особливості у XI–XV ст. Франські (салічні) імператори. Імперія Гогенштауфенів. Фрідріх I Барбароса. Процес Генріха Лева. Північна і східна політика. Падіння Гогенштауфенів. Сицилійська вечерея. “Дранг нах Остен”. “Процес полишення поселень”. Наслідки східної колонізації. Династія Габсбургів. Зібрання курфюрств у Рензі. Плани створення Великослов’янської імперії. Віденський конкордат. Занепад імперії. Спадкоємна угода з Богемією і Угорщиною. Північнонімецькі союзи міст в XIV ст. Рейнський союз міст. Золота булла і заборона міських союзів. Швабський союз міст.

Література [14; 22; 31; 48; 55; 90; 100]

Тема 28. Західні слов'яни в XI–XV ст.

Утворення польської держави. Мешко I. Болеслав I Хоробрий. Вторгнення монголів. Держава Ягелона. Грюнвальдська битва.

Моравія. Діяльність Кирила і Мефодія. Угорщина. Арпади. Стефан I Святий. Бела III. Андрій II. Вторгнення монголів. Габсбурзький спадок.

Богемія. Гуситський рух. Ян Гус. Празькі статті. Ян Жижка. Андрій Прокон. Георг Подебрад. Спілка богемсько-моравських братів.

Література [14; 22; 31; 48; 55; 90]

Тема 29. Візантія і Латинська імперія

Виникнення Середньовізантійської імперії. Іконоборство. Зростання могутності Середньої Візантійської імперії. Македонська династія. Бюрократизація державного апарату. Напади русів. Василій II. Підкорення Болгарії. Занепад Середньої Візантійської імперії. Чинівницька бюрократія. Династія Комнінів. Політика реставрації в Італії. Завоювання Константинополя хрестоносцями. Латинська імперія. Династія Палеологів. Громадянські війни. Ісихазм. Наступ османів. Флорентійська унія. Руська церква. Падіння Константинополя. Кінець Східної римської імперії.

Література [5; 16; 28; 51; 53; 73; 84]

Тема 30. Балканські народи в XI–XV ст.

Великоболгарська держава. Слов'янізація болгар. 3-й хрестовий похід і болгарська державність. Війна з Латинською імперією. Монгольські та угорські вторгнення. Підкорення Османській імперії.

Великосербська держава. Перші державні утворення. Святий Сава і заснування сербської національної церкви. Битва на Косовому полі.

Османська імперія: зародження і розвиток. Осман I. Вивищення імперії. Завоювання Константинополя. Сулейман II Великий. Занепад імперії. Повстання яничар.

Література [14; 22; 31; 48; 55; 90]

Змістовий модуль VI. Західна Європа в період пізнього середньовіччя

Тема 31. Буржуазна революція в Нідерландах

Соціальний і економічний розвиток Нідерландів. Бургундська спадщина. Характерні історичні особливості Нідерландів. Суперечності між провінціями. Роттердам і Антверпен. Розвиток ремесла і торгівля. Іспанська політика. Вільгельм Нассау-Оранський. Морські гези. Герцог Альба. Розкол Нідерландів. Проголошення незалежності. Генеральні штати. Гуго Гроцій.

Література [4; 14; 22; 31; 48; 55; 90]

Тема 32. Франція в XVI – першій половині XVII ст.

Соціальний і економічний розвиток Франції у XVI–XVII ст. Генріх II. Катерина Медичі. Гугенотські війни. Генріх Наваррський. Варфоломійська ніч. Нантський едикт. Наслідки громадянської війни. Формування абсолютизму у Франції. Людовік XIII. Кардинал Ришельє. Кардинал Мазаріні. Людовік XIV. Політика возз'єднання.

Література [14; 22; 23; 31; 48; 55; 90]

Тема 33. Реформація в Німеччині. Селянська війна

Соціальний і економічний розвиток Німеччини. Церква і держава в Німеччині. “Скарга німецької нації”. Полювання на відьом.

Мартін Лютер. Політична, догматична і етична програми Реформації. Університети – центри Реформації. Повстання імперських рицарів. Ульріх фон Гуттен. “Попівська війна”. Велика селянська війна. Наслідки селянської війни.

Література [14; 22; 23; 31; 48; 55; 90]

Тема 34. Тридцятилітня війна

Причини тридцятилітньої війни. Переростання релігійної війни у європейський конфлікт. Богемсько-пфальцьська війна. Каральні суди в Богемії. Наростання антинімецьких настроїв. “Оновлений земельний порядок”. Датсько-нижньосаксонська війна. Альбрехт фон Валленштайн. Шведська війна. Густав II Адольф. Французько-шведська війна. Військові дії у Саксонії і Богемії. Військові дії у Верхній Німеччині. Вестфальський мир. Наслідки Тридцятилітньої війни. Зміна політичної карти Європи.

Література [14; 22; 23; 31; 48; 55; 90]

Тема 35. Англія в XVI – першій половині XVII ст.

Правління Тюдорів. Зоряна палата. Каперські війни: Джон Хокінс і Френсіс Дрейк. Знищення іспанської Армади. Заснування Ост-Індської, Московської і Левантійської компаній. Правління Стюартів. Петиція прав. Переслідування пуритан. ІнDEPENDенти. Скликання “Короткого” і “Довгого” парламенту. Громадянська війна. Олівер Кромвель. Республіка в Англії. Генерал Монк. Реставрація Стюартів. Переслідування пуритан, реставрація англіканської церкви. Акти “Хабіас Корпус”. Перші партії: віги і торі.

Література [4; 11; 14; 22; 31; 48; 55; 90]

Тема 36. Розвиток науки. Великі географічні відкриття

Роль гуманізму у розвитку науки. Книгодрукування. Йоганн Гутенберг. Друге відкриття кулястої форми землі. Геліоцентрична система. Компас. Розвиток мореплавства. Генріх Мореплавець. Бартоломеу Діаш. Васко да Гама. Христофор Колумб. Америго Віспуччі. Френсіс Дрейк.

Мезоамериканські цивілізації. Економічні, політичні і культурні наслідки великих географічних відкриттів.

Література [10; 15; 27; 33; 79; 83]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи передбачає розвиток навичок самостійного пошуку необхідної інформації, опрацювання та осмислення теоретичного і практичного матеріалу. Вибір теми – довільний. Виконуючи контрольну роботу, студент повинен викласти своє розуміння сутності проблеми, розкрити її значення у перебігу історичних подій, наслідки події чи явища, про яке йдеться в роботі. Контрольна робота виконується на скріплених аркушах паперу формату А4. На титульній сторінці вказуються: назва дисципліни (“Всесвітня історія”); прізвище, ім’я по батькові студента, домашня адреса; номер групи. Контрольна робота має містити план і список літератури. На останній сторінці ставиться дата виконання роботи та підпис студента. Обсяг роботи – 10–15 сторінок друкованого тексту. Роботу необхідно здати в наукову частину в установленний термін. До заліку чи іспиту студент допускається, якщо контрольну роботу оцінено позитивно.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Неолітична революція.
2. Розвиток і криза родової общини.
3. Виникнення приватної власності.
4. XII єгипетська династія.
5. Правління Амонових жерців.
6. Лугаль — “велика людина”.
7. Кодекс Хаммурапі.
8. Маґґанні.
9. Фінікія.
10. Дарій I.
11. Культура Стародавнього Сходу.
12. Поліс — основа Стародавньої Греції.
13. Тиранія Полікрата.
14. Державний устрій Спарті.
15. Реформи Солона “Примирювача”.
16. Реформи Клісфена.
17. Сократ.
18. Александр Македонський.
19. Закони дванадцяти таблиць.
20. Повстання рабів під проводом Спартака.
21. Консульство Гая Юлія Цезаря.
22. Аґріппа і Тиберій.
23. Нерон. Божевілля цезарів.
24. Прийомні імператори.
25. Конституція Антоніана.
26. Константин Великий.
27. Германці-федерати.
28. Кирило і Мефодій.
29. Карл Великий.
30. Нормани.
31. 1-й хрестовий похід.
32. 2-й хрестовий похід.
33. П'єр Абеляр.
34. Авін'йонський полон.
35. Столітні війни.
36. Повстання Вільяма Воллеса у Шотландії.
37. Північнонімецькі союзи міст в 14-му ст.

38. Жан Боден і вчення про суверенітет держави.
39. Формування абсолютизму у Франції.
40. Джордано Бруно.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Трипільська цивілізація.
2. Виникнення сім'ї.
3. Епоха пірамід.
4. Вторгнення гіксосів у Єгипет.
5. XIX єгипетська династія.
6. Єгипет — морська держава.
7. Саргон I — “володар чотирьох сторін світу”.
8. “Дім мертвих”.
9. Навуходоносор I.
10. Тіглатпаласар III — засновник асирійської світової держави.
11. Навуходоносор II.
12. Урарту.
13. Лідія.
14. Держава Іудея.
15. Мідія.
16. Камбіз II.
17. Похід персів проти скіфів.
18. Релігійні вірування давніх греків.
19. Іонійська натурфілософія.
20. Пелопоннеський союз.
21. Драконівські закони.
22. Тиранія Пісістрата.
23. Реформи Перікла і Ефіальта і розвиток демократії.
24. Архідамова війна.
25. Правління 30 тиранів.
26. Коринфська війна.
27. Коринфський союз.
28. Похід македонців до Індії.
29. Союз дванадцяти міст.
30. Відхід плебеїв на Святий пагорб.
31. Закони Ліцинія — Секстія.
32. Кельтська війна.
33. Реформи Гракхів.

34. Югуртинська війна.
35. Війни союзників.
36. 1-ша Мітрідатова війна.
37. 2-га Мітрідатова війна.
38. 3-тя Мітрідатова війна.
39. Змова Катиліни.
40. Цезар — імператор і довічний диктатор.
41. Птоломеївські війни.
42. Понтифікат Августа.
43. Калігула.
44. Флавій Віспасіан.
45. Марк Аврелій — “філософ на троні”.
46. Септімій Север.
47. Солдатські імператори.
48. Феодосій Великий. Розпад імперії.
49. Діяльність апостолів.
50. Утворення церковної організації.
51. Розселення і поділ слов'янських племен.
52. Суспільний устрій і господарство кочових народів Північної Європи.
53. “Салічна правда”.
54. Утворення іспанської марки.
55. Середня держава (843–875).
56. Західна Франкська держава (843–987).
57. Державотворення в Нормандії, Нижній Італії, Англії і на Русі.
58. Вільгельм Нормандський.
59. Отгон I Великий.
60. Отгон III.
61. Султан Саладін.
62. 3-й хрестовий похід.
63. Латинська імперія.
64. Константинов дар.
65. Інквізиція.
66. Катари.
67. Анселм Кентерберійський.
68. Фома Аквінський.
69. Генеральні штати у Франції.
70. Повстання в Парижі в 1356–1358 рр.
71. Жанна д'Арк.

72. Книга Страшного Суда.
73. Велика хартія вольностей.
74. Війна “троянд”.
75. Процес Генріха Лева.
76. Золота булла.
77. Болеслав I Хоробрий.
78. Грюнвальдська битва.
79. Вторгнення монголів в Європу.
80. Іконоборство.
81. Великосербська держава.
82. Сулейман II Великий.
83. Генеральні штати в Нідерландах.
84. Гугенотські війни.
85. Кардинал Ришельє.
86. Ульріх фон Гуттен.
87. Велика селянська війна.
88. Богемсько-пфальцська війна.
89. Вестфальський мир.
90. Олівер Кромвель.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Белявский В. А.* Вавилон легендарный и Вавилон исторический. — М., 1971.
2. *Бойс М.* Зороастрийцы. Верования и обычаи. — СПб., 1994.
3. *Боннар А. М.* Греческая цивилизация: В 3-х томах. — М., 1992.
4. *Бродель Ф.* Материальная цивилизация, экономика и капитализм: XV–XVIII вв.: В 3-х томах. — М., 1986–1992.
5. *Васильев А. А.* История Византийской империи: В 2-х т. — СПб., 1998.
6. *Взаимодействие* кочевых культур и древних цивилизаций. — Алма-Ата, 1989.
7. *Витпер Р. Ю.* Рим и раннее христианство. — М., 1954.
8. *Витпер Р. Ю.* Лекции по истории Греции. Очерки истории Римской империи: В 2 т. — Ростов н/Д, 1995.
9. *Возникновение* и развитие земледелия. — М., 1967.
10. *Гайденко В. П., Смирнов Г. А.* Западноевропейская наука в средние века. — М., 1989.

11. *Галушко К. Ю.* Британія в стародавню та середньовічну добу. — К., 2007.
12. *Гиббон Э.* Закат и падение Римской империи: В 7 т. — М., 1997.
13. *Головащенко С.* Історія християнства. — К., 2001.
14. *Грановский Т. Н.* Лекции по истории средневековья. — М., 1987.
15. *Гуляев В. И.* Древнейшие цивилизации Мезоамерики. — М., 1972.
16. *Дашков С. Б.* Императоры Византии. — М., 1996.
17. *Дворник Ф.* Слов'яни в європейській історії та цивілізації. — К., 2000.
18. *Дорошенко Е. А.* Зороастрийцы в Иране. — М., 1982.
19. *Древние цивилизации.* — М., 1989.
20. *Древний Восток и античный мир.* — М., 1972.
21. *Дройзен И.* История эллинизма: В 3 т. — Ростов н/Д, 1995.
22. *Дюби Ж.* Европа в средние века. — Смоленск, 1994.
23. *Дюби Ж.* История Франции. Средние века. — М., 2000.
24. *Дюрант В.* История цивилизаций. Цезарь и Христос. — М., 1996.
25. *Дюрант В.* История цивилизации. Жизнь Греции. — М., 1997.
26. *Жак К.* Египет великих фараонов. История и легенды. — М., 1992.
27. *Индейцы Америки // Труды Института этнографии АН СССР.* — Т. 25. — М., 1955.
28. *История Византии: В 3 т.* — М., 1967.
29. *История Востока: В 6 т.* — Т. 1–2. — М., 1995–1997.
30. *История Древнего Востока. Т 1.* — М., 1983.
31. *История Европы: В 8 т.* — Т. 1–4. — М., 1988–1994.
32. *История Ирана.* — М., 1977.
33. *История Латинской Америки. Доколумбова эпоха — 70-е годы XIX века.* — М., 1991.
34. *Карташев А. П.* Вселенские соборы. — М., 1994.
35. *Кинк Х. А.* Как строились египетские пирамиды. — М., 1967.
36. *Кленгель-Брандт Э.* Вавилонская башня: легенды и история. — М., 1979.
37. *Кленгель-Брандт Э.* Путешествие в Древний Вавилон. — М., 1979.
38. *Клима Й.* Общество и культура Древнего Двуречья. — Прага, 1967.

39. *Ключков И. С.* Духовная культура Вавилонии. Человек, судьба, время. — М., 1983.
40. *Кнабе Г. С.* Древний Рим — история и повседневность. — М., 1986.
41. *Ковалев С. И.* История Рима. — Л., 1986.
42. *Кондратов А. М.* Загадки сфинкса (150 лет египтологии). — М., 1972.
43. *Кортелл Л.* Во время фараонов. — М., 1982.
44. *Косидовский З.* Библейские сказания. — М., 1966.
45. *Косидовский З.* Сказания евангелистов. — М., 1990.
46. *Крист К.* История времен римских императоров: В 2 т. — Ростов на/Д, 1977.
47. *Крижановский О. П.* Історія Стародавнього Сходу. — К., 1996.
48. *Крижанівська О.* Історія Середніх віків. — К., 2000.
49. *Кубланов М. М.* Новый завет. Поиски и находки. — М., 1968.
50. *Кубланов М. М.* Возникновение христианства. Эпоха. Идея. Искания. — М., 1974.
51. *Кулаковский Ю. А.* История Византии: В 3 т. — СПб., 1996.
52. *Лауэр Ж. Ф.* Загадки египетских пирамид. — М., 1966.
53. *Лебедев Г. С.* Эпоха викингов в Северной Европе. — Л., 1985.
54. *Левченко М. В.* Очерки по истории русско-византийских отношений. — М., 1956.
55. *Ле Гофф Ж.* Цивилизации средневекового Запада. — М., 1992.
56. *Линч Дж.* Середньовічна церква. Коротка історія. — К., 1995.
57. *Лозинский С. Г.* История папства. — М., 1986.
58. *Луконин В. Г.* Древний и средневековый Иран. — М., 1987.
59. *Марков Г. Е.* Кочевники Азии. Структура хозяйства и общественной организации. — М., 1976.
60. *Машкин Н. А.* История Древнего Рима. — М., 1948.
61. *Маяк И. Л.* Рим первых царей (Генезис римского полиса). — М., 1983.
62. *Моммзен Т.* История Рима. — СПб., 1994–1995.
63. *Морган Л. Г.* Древнее общество. — Л., 1934.
64. *Неронова В. Д.* Введения в историю древнего мира. — Пермь, 1973.
65. *Неструх М. Ф.* Происхождение человека. — М., 1970.
66. *Оппенгейм А. Л.* Древняя Месопотамия. — М., 1963.
67. *Плетнева С. А.* Кочевники средневековья. — М., 1982.

68. *Происхождение человека и древнее расселение человечества.* — М., 1951.
69. Ранние земледельцы. — Л., 1980.
70. *Рубинштейн Р.* Загадки пирамид. — М., 1966.
71. *Семенов С. А.* Происхождение земледелия. — Л., 1976.
72. *Тарн В.* Эллинистическая цивилизация. — М., 1949.
73. *Успенский Ф. И.* История Византийской империи: В 3 т. — М., 1996–1998.
74. *Циркин Ю. Б.* Карфаген и его культура. — М., 1987.
75. *Шифман И. Ш.* Возникновение Карфагенской державы. — М.; Л., 1963.
76. *Шифман И. Ш.* Финикийские мореходы. — М., 1965.
77. *Штаерман Е. М.* Древний Рим. Проблемы экономического развития. — М., 1978.
78. *Щёкин Г. В.* Диалог цивилизаций: новые перспективы организации мира. — К., 2002.

Додаткова

79. *Березкин Ю. Е.* Инки. Исторический опыт империи. — Л., 1991.
80. *Бикирман Э.* Хронология древнего мира. — М., 1975.
81. *Васильев Л. С.* История Востока: В 2 т. — М., 1993.
82. *Грюнебаум Г. Э.* Классический ислам. 600 — 1258. — 1988.
83. *Исторические судьбы американских индейцев.* — М., 1985.
84. *Литаврин Г. Г.* Как жили византийцы. — СПб., 1997.
85. *Лукас А.* Материалы и ремесленные производства Древнего Египта. — М., 1958.
86. *Марков Г. Е.* История хозяйства и материальной культуры (в первобытном и раннеклассовом обществе) — М., 1979.
87. *Масон В. М.* Первые цивилизации. — Л., 1989.
88. *Мелларт Дж.* Древнейшие цивилизации Ближнего Востока. — М., 1982.
89. *Можейко И. В.* 7 из 37 чудес света. — М.: Вече, 2004.
90. *Монархи Европы.* Судьбы династий. — М., 1997.
91. *Общее и особенное в историческом развитии стран Востока.* — М., 1966.
92. *Одинаев Я.* Коран: философское, этическое, эстетическое учение. — Душанбе, 1991.
93. *Охотники.* Собиратели. Рыболовы. — Л., 1972.
94. *Палеоэкология древнего человека.* — М., 1977.

95. *Первобытный* человек и природная среда. — М., 1974.
96. *Свенцицкая И. С.* От общины к церкви. — М., 1985.
97. *Феномен* восточного деспотизма. Структура управления и власти. — М., 1993.
98. *Формирование* и развитие трасс Великого шелкового пути в Центральной Азии в древности и средневековье. — Ташкент, 1990.
99. *Фрэйзер Дж.* Фольклор в Ветхом Завете. — М., 1990.
100. *Ястребницкая А. Л.* Западная Европа XI–XIII веков. — М., 1957.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Всесвітня історія”	
Частина перша – “Історія стародавнього світу”	
Частина друга – “Історія середніх віків”	4
Зміст дисципліни “Всесвітня історія”	
Частина перша – “Історія стародавнього світу”	
Частина друга – “Історія середніх віків”	5
Вказівки до виконання контрольної роботи.....	15
Теми контрольних робіт	16
Питання для самоконтролю	17
Список літератури.....	19

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>Л. С. Тоболіч</i>
Комп’ютерне верстання	<i>Н. І. Нечипоренко</i>

МАУП

Зам. № ВКЦ-3493

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП